

“ฉบับที่ ๕”

ทอรุ่งศิริรัตยา

“ขอบเขต”

Siraththaya Waldorf School

๐๐ สิริรัตยา

“VOLUME”

สวัสดีค่ะ/ครับชาวศิริรัถยาทุกท่าน

ทอรั้งศิริรัถยาฉบับที่ 5 นี้ เราเข้าใจความพยายามและความตั้งใจของพ่อแม่ทุกท่านในการเลี้ยงลูกของเราในแนวการศึกษาวอลดอร์ฟ ซึ่งหลายบ้านอาจพบความท้าทายในการเลี้ยงดู เราจึงได้นำบทความ “ขอให้มันคง” และ “เสรีภาพไม่ได้เริ่มต้นด้วยการให้อิสระ” ซึ่งจะช่วยให้เราสามารถจัดการกับลูกๆ ในชีวิตประจำวันได้ดียิ่งขึ้น

“ขอให้ความเข้าใจและวิสัยทัศน์บังเกิดขึ้นในหัวใจของผู้คนทั้งหลาย ขอให้พลังในการคิด ความรู้สึก และพลังเจตจำนงบังเกิดขึ้นในเด็ก เมื่อเด็กเหล่านี้เติบโตขึ้น จะได้สามารถย้อนกลับไปมองพ่อแม่ด้วยความขอบคุณที่พ่อแม่สังเกตเห็นปัญหาสังคมแต่แรก แต่ก็ยังคงไม่ได้รับการเติมส่วนที่ขาด เนื่องจากตัวพ่อแม่เองไม่สามารถผ่านการศึกษาาระบบใหม่ที่มุ่งไปในทางสังคมได้ สำหรับพ่อแม่ผู้เข้าใจหลักการของการศึกษาแบบนี้ เด็กๆ จะย้อนกลับไปมองด้วยความรู้สึกขอบคุณ เด็กเหล่านี้จะถูกนำไปสู่ยุคใหม่ร่วมกับคนอื่นๆ โดยพลังที่ตนได้มาผ่านการเลี้ยงดูและการศึกษาที่มีความเป็นมนุษย์อย่างแท้จริง” ส่วนหนึ่งของคำปราศรัยของ รูดอล์ฟ สไตเนอร์เมื่อโรงเรียนวอลดอร์ฟเริ่มเปิดขึ้นเป็นครั้งแรกในเดือนกันยายน 1919

แล้วพบกันใหม่ในทอรั้งศิริรัถยาฉบับถัดไป ขอขอบคุณมากค่ะ/ครับ

ทีมงานวิชาการ

“ฉบับเดือนมิถุนายน 2560”

ขอให้มีคน

“ปัญหาของพ่อแม่ส่วนใหญ่ทุกวันนี้ คือ

ไม่สามารถแสดงความหนักแน่นมั่นคงออกมาได้...”

น.พ. เบนจามิน สปีค ผู้เขียน “Baby and Child Care” หนังสือเกี่ยวกับการดูแลเด็กซึ่งขายดีที่สุด และมีอิทธิพลอย่างใหญ่หลวงต่อพ่อแม่ยุคใหม่ตั้งข้อสังเกต “ผมคิดว่าเหตุผลสามัญที่สุดที่ว่า เหตุใดพ่อแม่จึงไม่สามารถแสดงความหนักแน่นมั่นคงได้ ก็เพราะเกรงว่า หากตนยื่นกรานในสิ่งที่ไม่ตรงใจลูก จะทำให้ลูกเกลียดตน หรืออย่างน้อยก็รักน้อยลง เราจะเห็นข้อนี้ได้อย่างชัดเจนในรายที่สุดโต่ง ซึ่งเด็กร้ายๆ สามารถได้ในสิ่งที่ตนต้องการด้วยการร้องตะโกนว่า “หนูเกลียดแม่!” แม่จะหน้าเสียวและโอนอ่อนตามความต้องการของลูกทันที

“ແ່ນລະ ພວກເຮົາສ່ວນໃຫຍ່ບໍ່ມັກພໍ້ຄວາມບໍ່ສອບອາຣມຸນ ດ້ວຍເຫຼົ່າເຮົາຈິ່ງມັກຍອມສນອງຄວາມຕ້ອງການຂອງຜູ້ອື່ນ ຮວມທັງລູກຂອງເຮົາເອງ ແຕ່ນັ້ນໄມ້ໄປເຫຼົ່າທີ່ພໍ້ອາຣມຸນໃນການຍອມຕາມລູກຢ່າງໄມ້ມີເຫຼົ່າຮອດເລຍ ເນື່ອງຈາກເຮົາຈະຮູ້ສຶກໄດ້ວ່າ ການທຳເຮັດນັ້ນມີແຕ່ຈະນຳມາສິ່ງຂ້ອຍຮຶກຮ້ອງແລະການໄດ້ເຄີຍມາກື່ນເຮື້ອຢ່າງ”

ครอบครัวสมัยนี้ ลูกครองความเป็นใหญ่ในบ้าน พ่อแม่มักไม่กล้าขัดความประสงค์ ซ้ำยังฝึกสอนให้ลูกรู้โดยไม่ตั้งใจว่า การเดินพราดๆ จะทำให้ตนได้เกมกด หรือโดนัทตามต้องการ แม้จะรู้ว่าโทรทัศน์ทำลายจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ของลูก เวลาที่ลูกรำร้องก็ยิ่งอดใจอ่อนไม่ได้ บางครั้งความสนใจในงาน ความสะดวกในการทำกิจกรรม หรือความต้องการเวลาส่วนตัว คุยโทรศัพท์ของบางคน ก็มีน้ำหนักมากกว่าผลกระทบในทางลบจากการทำลายวิถีคิด วิธีการเรียนรู้ที่ลูกจะได้รับจากการดูโทรทัศน์ หรือบางทีเวลาอารมณ์ดี ลูกขออะไรก็ปรนเปรอ แต่เวลาอารมณ์ไม่ดีก็อย่าได้หวัง หรือแม้พ่อแม่ห้าม แต่แม่ให้ เมื่อขาดบรรทัดฐานที่แน่นอน ลูกจึงไม่สามารถรู้ได้อย่างชัดเจนว่า สิ่งนี้ควรหรือไม่ควร จึงต้องลองทำในสิ่งที่พ่อแม่ห้าม เพื่อให้รู้ว่าทำได้หรือไม่ได้กันแน่ **“คุณจะต้องมีความสม่ำเสมอ”** จอห์น โรสมอนด์ นักจิตวิทยาเด็กแนะนำ **“การที่คุณขาดความสม่ำเสมอจะไปบีบให้ลูกต้องคอยทดสอบขอบเขตและ ความทรงสิทธิ์ของพ่อแม่อยู่เนืองนิจ การทดสอบเป็นวิธีที่เด็กใช้ในการกดดันพ่อแม่ให้แสดงความหนักแน่นมั่นคงออกมา ให้เลิกเปลี่ยนไปเปลี่ยนมาให้หาจุดยืนเสียที”**

การที่ลูกชอบแอบเล่นเกม ทั้งๆที่แม่ห้าม หรือใช้คำพูดไม่ดีทั้งๆที่รู้ว่าพ่อแม่ไม่ชอบก็คือวิธีทดสอบของเขาว่าเราหมายความว่าพูดจริงหรือไม่

ลูกต้องการพ่อแม่ที่สามารถให้การนำทางและกำหนดขอบเขตแก่เขาได้

พ่อแม่ที่ยอมให้ลูกไม่ชอบ พ่อแม่ที่ห่วงใยความต้องการภายในของลูกมากกว่าความเห็นชอบจากลูก ถึงแม้ปากลูกจะบอกว่า “ไม่รักพ่อ” ที่ซัดใจเขา แต่ลึกๆ แล้วในใจเขาชอบคุณที่พ่อแม่ยอมให้เขาทำในสิ่งที่ไม่ควร ชอบคุณที่แม่สกัดกั้นทัศนคติ ค่านิยม แสงสว่างวัตถุไม่ให้แพร่พิชต่อเขา

“ดิฉันได้เรียนรู้ว่า ดิฉันสามารถทำในสิ่งที่ลูกต่อต้านสุดฤทธิ์ได้” แม่คนหนึ่งถ่ายทอดไว้ หลังจากเกิดการระบาดของเหาที่โรงเรียนของลูก “ไม่ว่าลูกจะเบี่ยงเบนความสนใจ ร้องไห้ แหกปากตะโกน หรือบ่นว่าอย่างไร ก็ไม่อาจทำให้ดิฉันละเว้นจากหน้าที่ที่ต้องทำได้ ดิฉันทำในสิ่งที่จำเป็นต้องทำเพื่อดูแลเขา และเขาจะต้องยอมตาม ไม่มีการยืดหยุ่นผ่อนผันใดๆ ทั้งสิ้น”

“นี่เป็นปรกการใหญ่สำหรับดิฉัน แต่ดิฉันคิดว่าเดี๋ยวนี้ลูกๆ คงเข้าใจดีว่าใครเป็นคนกำกับเขา และทำไมเขาจึงต้องมีคนกำกับ บางทีเขาอาจจะรักดิฉันมากขึ้นด้วยซ้ำไปก็ได้ที่คอยกำกับเขา...”

เรื่องทางกายเป็นสิ่งที่ไม่เห็นได้ชัด เข้าใจได้ง่ายกว่า หากพ่อแม่ตระหนักถึงความร้ายแรงของผลกระทบจากสิ่งนั้น ไม่ว่าจะต้องจริงจังเพียงใดก็ตาม ส่วนมิติอื่น ไม่ว่าจะป็นทางใจหรือความคิด เป็นสิ่งที่มองไม่เห็นจับต้องไม่ได้ ไม่สามารถชั่ง ตวง หรือวัด แต่ก็ต้องการความจริงจังโดย “ไม่มีการยืดหยุ่นผ่อนผันใดๆ ทั้งสิ้น” ไม่แพ้กัน

จากธรรมชาติและพัฒนาการมนุษย์ที่ได้ศึกษาและสังเกตมา ทำให้ครูวอลดอร์ฟ มองเห็นแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต คาดการณ์ถึงผลภายหน้าได้ และพยายามเตือนผู้ปกครองให้รับมือ ทำความเข้าใจ เตรียมการป้องกันหรือแก้ไข แต่สิ่งที่ยังเป็นเรื่องของอนาคตซึ่งมาไม่ถึง มองไม่เห็นจับต้องไม่ได้ ก็ไม่ใช่เรื่องง่ายที่ผู้คนจะเข้าใจ ตระหนัก และยอมรับ ทว่า เมื่อถึงเวลาที่มันเกิดขึ้นตามแนวโน้มที่คาดไว้ ก็มักสายเกินกว่าจะแก้ไขปรับเปลี่ยนอะไรได้เสียแล้ว

คำแนะนำต่ักเดือนของแพทย์ ผู้ป่วยยังไม่ค่อยยอมทำตามกฎหมายก็มี ผู้ฝ่าฝืนลวงละเมิดอยู่เป็นนิจ จึงไม่ใช่เรื่องน่าแปลกใจที่พ่อแม่ไม่ยอมปฏิบัติตามคำแนะนำของครู เพราะการปรับเปลี่ยนความเคยชิน หรือทำอะไรที่ขัดกับความสะดวกสบายส่วนตัว ไม่ใช่เรื่องที่ทำได้ง่าย เราจึงเห็นพ่อแม่ที่ปรับลูกให้สอดคล้องกับความสะดวกของตน มากกว่าพ่อแม่ที่ยอมปรับความสะดวกสบายของตนให้สอดคล้องกับ สิ่งที่สำคัญสำหรับลูก

ขอให้พ่อแม่ทั้งหลายมีความกล้าหาญและเข้มแข็งเพียงพอที่จะรักษาความสม่ำเสมอ ความหนักแน่นมั่นคงเอาไว้ จนสามารถนำทางลูกได้อย่างตลอดรอดฝั่งด้วยเถิด

เสรีภาพไม่ได้เริ่มต้นด้วยการให้อิสระ

“ตอนเช้าลูกมีปัญหาเรื่องการแต่งตัวมากเกินไป
กว่าจะเลือกเสื้อผ้าได้หรือแล้วหรืออีก”
“อุตส่าห์ให้เลือกก่อนแล้วว่าจะกินอะไร
พอสั่งมาให้กินไม่ยอมกิน จะเอาของคนอื่น”

เหตุการณ์ทำนองนี้ไม่ใช่สิ่งที่พบเห็นได้ยากในครอบครัวสมัยใหม่ คนรุ่นก่อนเติบโตขึ้นมาภายใต้ทัศนคติของสังคมที่ว่าเด็กเป็นผู้น้อยจะต้องเคารพ เชื่อฟัง ปฏิบัติตามผู้ใหญ่โดยไม่มีข้อโต้แย้งใดๆ มาในยุคประชาธิปไตยปัจจุบัน นักจิตวิทยานักการศึกษาได้เปลี่ยนทัศนคติของพ่อแม่ชนชั้นกลางเสียใหม่ ให้เห็นความสำคัญของการให้สิทธิเสรีภาพแก่เด็ก ให้โอกาสเด็กตัดสินใจด้วยตนเองตั้งแต่เล็ก ทุกวันนี้เราจึงเห็นหลายบ้านลูกเป็นผู้เลือกร้านอาหารที่จะเข้า ศูนย์การค้าที่จะไปจับจ่าย สถานที่ท่องเที่ยวที่จะไป โรงเรียนที่จะเรียน

ภาพเหตุการณ์เหล่านี้ไม่ค่อยปรากฏในชีวิตครอบครัวรุ่นเดิมซึ่งไม่ค่อยให้ออกาสเด็กเป็นฝ่ายเลือก สิ่งที่มักเกิดขึ้นคือความอึดอัดคับข้องใจซึ่งขยายไปเป็นการต่อต้าน การปฏิเสธในวัยรุ่น ผู้ใหญ่ยุคนี้เคยผ่านประสบการณ์ทำนองนี้มา จึงพยายามปฏิบัติในสิ่งตรงข้ามต่อลูกของตน ทว่า เสรีภาพคือเป้าหมายที่เราจะส่งเด็กไปให้ถึง ไม่ใช่จุดเริ่มต้น เสรีภาพเป็นคำที่สวยหรู น่าฟัง การให้เสรีภาพแก่เด็กเป็นสิ่งที่น่าดึงดูดใจ แต่ขอให้ทบทวนดูให้ดีๆ เมื่อเด็กได้เลือกได้ตัดสินใจในเรื่องนั้นเรื่องนี้ การตัดสินใจของเด็กกระทำไปบนพื้นฐานของอะไร การตัดสินใจเกิดขึ้นภายหลังการชั่งตรองใคร่ครวญด้วยความยั้งคิด หรือเป็นไปตามอารมณ์ชั่วแล่นตามความพอใจส่วนตัวที่ผุดขึ้นมาจากการกระทบกับสิ่งเร้าในขณะนั้น เด็กเล็กมีความสามารถที่จะตัดสินใจด้วยความยั้งคิดจริงหรือ

เด็กที่เลือกหรือทำการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ เป็นประจำตั้งแต่เล็กกว่าเขาจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ก็มีประสบการณ์อันยาวนานในการตัดสินใจบนพื้นฐานของอารมณ์ชั่วแล่น ตามอำเภอใจของตน จนกลายเป็นอุปนิสัยเป็นความเคยชินไป จึงไม่น่าแปลกใจที่เด็กน่ารักๆ หลายคนกลายเป็นคนเอาแต่ใจตัวเอง ใช้อารมณ์เป็นใหญ่เมื่อโตขึ้น พาให้พ่อแม่เฝ้าฝันว่าเหตุไฉนลูกที่เลี้ยงมาอย่างเพื่อน ให้อิสระมาโดยตลอด จึงทำอะไรโดยถือความพอใจส่วนตัวเป็นที่ตั้ง ไม่เพียงแต่เท่านั้น แทนที่จะมีความเป็น

ตัวของตัวเองอย่างหวังเมื่อโตขึ้น กลับเอาแต่ตามเพื่อน ตามกระแส ตามแฟชั่น

“ลูกจะเอาตุ๊กตาแบบไหนสีอะไรดีละ ฟ้า ชมพู เขียว หรือเหลือง?”

“หนูอยากฟังนิทานเรื่องอะไรละ?”

คำถามทำนองนี้มีขึ้นด้วยเจตนาที่ต้องการเคารพความคิดเห็นของเด็กเปิดเสรีภาพให้แก่เด็ก ให้โอกาสเด็กได้ตัดสินใจ ทว่า สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือการปลุกให้เด็กตระหนักถึงความชอบ ความพอใจ ความต้องการของตนเองก่อนเวลาที่สำนึกดังกล่าวจะเกิดขึ้นมาในตัวเด็กเอง คำถามเหล่านี้บอกเด็กว่า ความพอใจ ความต้องการของเขามีความสำคัญเป็นที่สุดสำหรับเขาและผู้อื่น เป็นสิ่งที่ทุกคนจะต้องใส่ใจและปฏิบัติตาม และกลายเป็นส่วนสำคัญในคำศัพท์ของเด็กซึ่งเราจะได้ยินทั้งเวลาอาหาร เวลาแต่งตัว เวลานอน เวลาเล่น ความสนใจของเขารวมศูนย์อยู่ ณ สิ่งที่อยู่ในความรู้สึกของเขา ในขณะที่ การให้เด็กเลืกทำตามใจชอบจะสร้างความสับสนให้เขา ทำให้เขา คิดว่า ความถูกต้องคือความถูกต้อง การให้อิสระแก่เด็กตั้งแต่ปฐมวัยจึงเป็นการส่งเสริมให้เขาตกเป็นเหยื่อของอารมณ์ชั่ววูบ เป็นทาสของสิ่งเร้า ในวัยเด็กเขาอาจจะไม่ยอมทำสิ่งที่จำเป็นต้องทำเพราะไม่นี่ก็อยาก เมื่อสืบเนื่องไปจนเข้าวัยรุ่น คนรอบข้างจะไม่พอใจในความไม่รับผิดชอบ ความเห็นแก่ตัวของเขา

ช่วงที่เด็กต้องการเสรีภาพคือวัยรุ่น ไม่ใช่

วัยอนุบาล **สิ่งที่เด็กอนุบาลต้องการคือ การนำทางด้วยความรัก ให้เขารู้ว่าอะไรคือความถูกต้องดีงาม ทั้งสำหรับตนเองและส่วนรวม เพื่อจะได้สามารถนำทางชีวิตตนเองได้เมื่อเติบโตใหญ่** เด็กที่ไม่มีผู้ใหญ่ใกล้ชิดคอยนำทางให้ในวัยต้นๆ ก็จะไม่สามารถก้าวไปสู่ความเป็นอิสระเป็นตัวของตัวเองได้ในวัยรุ่น เมื่อถึงช่วงนั้นที่ที่เขาจะมองหาคือผู้นำ เราจึงเห็นวัยรุ่นจำนวนมากไปเข้าแก๊งเข้าก๊วนซึ่งมีกฎเกณฑ์เข้มงวดเคร่งครัด หัวหนามีอำนาจสิทธิขาด

สำหรับช่วงวัยประถม หน้าที่ของเราคือรักษาสมดุลอันละเอียดอ่อนระหว่างการกำหนดกรอบที่เหมาะสมให้เด็ก และการเปิดให้เขาก้าวไปสู่ความเป็นอิสระอย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งจะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อเรามีความเข้าใจในความต้องการภายในของเด็กที่เปลี่ยนแปลงไปตามวัย

หากเราสร้างบรรทัดฐานแห่งชีวิตให้กับลูกเสียแต่เล็ก ให้เขามีประสบการณ์ และตระหนักว่า คนอื่น สิ่งอื่นในโลกนี้ ล้วนมีคุณค่าเช่นเดียวกับความต้องการตาม อารมณ์ความรู้สึกของเขา เมื่อเขาก้าวเข้าสู่วัยรุ่นซึ่งเราจะต้องมอบเสรีภาพให้แก่เขา เราก็จะวางใจได้ว่า เสรีภาพที่เรามอบให้นี้ ไม่นำพาเขาหลงทิศผิดทาง ถึงยามนั้นเขา จะก้าวไปตามเส้นทางชีวิตของตนเองด้วยความมั่นคง โดยไม่ต้องให้เราคอยพะวงหรือ คอยควบคุม จนเกิดการปะทะกันขึ้นระหว่างผู้ใหญ่กับวัยรุ่นอีกต่อไป

Siraththaya Waldorf Education

www.siraththaya.com

๐๐ สิริรัตนา